

Nr. RI19.0024 (2019)

Betreft: Oprichting nieuwe erfgoedorganisatie

Aan de leden van de Gemeenteraad

Door middel van deze raadsinformatiebrief willen wij u in de aanloop naar de Kadernota informeren omtrent de stand van zaken in de voorbereiding van een nieuwe erfgoedorganisatie.

Aanleiding

In het beleidskader Erfgoed (2017) is de keuze gemaakt om verdergaande samenwerking tussen de Stichting Stelling Den Helder en Willemsoord te stimuleren om tot een krachtige erfgoedorganisatie te komen voor beheer en exploitatie van de Stelling. In het coalitieprogramma is de wens uitgesproken om fundamenteel naar de positie van de verbonden partijen te kijken en ook de mogelijkheden van bundeling en clustering. Tevens is onderkend dat er een oplossing moet worden gevonden voor het structureel onderhoud van het vastgoed van Willemsoord. Eén van de argumenten in het besluit tot vestiging van het stadhuis op Willemsoord was dan ook de bijdrage daarvan aan de exploitatie van Willemsoord BV.

Wij zien goede kansen voor het duurzaam behoud en beheer van het vastgoed binnen het beschermd stadsgezicht De Stelling van Den Helder wanneer wij deze onderbrengen in een stichting die zich inzet voor het behoud en verbeteren van het kwaliteitsniveau van het erfgoed. Met een te verwerven status 'Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) komen ook subsidiemogelijkheden vanuit vermogensfondsen in beeld. Binnen de nieuwe organisatie kunnen de commerciële activiteiten in een aparte BV worden ondergebracht, met als doel opbrengsten te genereren ten behoeve van de doelstellingen van de stichting. Naast het behoud en de ontwikkeling van de monumenten is ook het profileren van het beschermd stadsgezicht op de toeristische markt een doelstelling. Het creëert kansen voor ondernemers die in deze sector voor voorzieningen en werkgelegenheid zorgen.

Standpunt Willemsoord BV en Stichting Stelling Den Helder

De Stichting Stelling Den Helder is voorstander van de oprichting van een nieuwe erfgoedorganisatie. De financiële positie van de stichting is weliswaar stabiel, maar het fort Kijkduin wordt onvoldoende benut en er is geen reservering voor de onderhoudsopgave. Dankzij een grote groep vrijwilligers, is de Stelling grotendeels behouden gebleven. Het feit dat de organisatie vooral aangewezen is op vrijwilligers maakt de organisatie in de uitvoering van taken echter kwetsbaar. De meerwaarde van een nieuwe organisatie ligt voor de stichting dan ook in de vormgeving van een entiteit die de continuïteit borgt in personele en financiële zin. De professionalisering van de organisatie mag de vrijwilligers niet daarvan vervreemden.

De directie en raad van commissarissen van Willemsoord BV zijn eveneens voorstander van de oprichting van een erfgoedorganisatie, waarin Willemsoord BV opgaat. Eén organisatie voor de rijksmonumenten in het gebied van de Stelling biedt de kans tot een betere positionering en profilering. Het biedt ook de gelegenheid om de financieringsstructuur te verbeteren.

Stand van zaken onderzoek

Uit de gesprekken met de beide organisaties is de afgelopen maanden de wil en de wens gebleken om te komen tot de oprichting van een erfgoedorganisatie. De onderhoudsopgave is in beeld gebracht in een meerjarenonderhoudsplan voor de bouwwerken van beide organisaties. De financieringsbehoefte van de nieuwe organisatie kan schematisch als volgt worden weergegeven.

Financieringsbehoefte	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
<i>Planmatig onderhoud</i>						
Willemsoord BV	393.335	415.066	577.076	486.235	759.774	2.631.486
de Stelling	1.115.454	1.475.790	126.019	279.023	440.181	3.436.467
	1.508.789	1.890.856	703.095	765.258	1.199.955	6.067.953
<i>leningen</i>						
Willemsoord BV	17.600.000					17.600.000
de Stelling	80.000					80.000
	17.680.000	0	0	0	0	17.680.000
Totaal	19.188.789	1.890.856	703.095	765.258	1.199.955	23.747.953

Vooralsnog gaan wij ervan uit dat de omvang van de bestaande garantstelling van € 17 miljoen voor Willemsoord BV in stand blijft en overgaat naar de nieuwe stichting, eventueel gekoppeld aan een nieuwe financier (Bankinstelling of Restauratiefonds). In de concept- Kadernota wordt een reservering gemaakt voor een subsidie, geschat op een basis van € 1 miljoen per jaar vanaf 2020, aan de stichting voor het opbouwen van een onderhoudsreserve. Samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds voor de financiering positioneert de stichting ook als een serieuze partner binnen het erfgoedveld, wat de kans op externe subsidies vergroot. De komende periode wordt de financieringsbehoefte verder uitgewerkt.

Vorbereiding besluitvorming

Wij vragen Willemsoord BV en Stichting Stelling Den Helder zich vanuit bovenstaande uitgangspunten in mei uit te spreken voor het opgaan in de op te richten stichting door middel van het ondertekenen van een intentieovereenkomst. De organisaties moeten namelijk medeverantwoordelijkheid dragen voor de inzet van een kwartiermaker die de oprichting van een erfgoedorganisatie gaat voorbereiden. Een belangrijke stap, omdat daarmee het onderzoek niet meer vrijblijvend is. Voor de gemeente betekent het dat in de Kadernota een reservering moet worden gedaan voor een gezond financieel uitgangspunt voor de organisatie.

Na de zomer zal het besluit van het college tot overdracht van de eigendommen worden voorgelegd in het kader van de wensen en bedenkingenprocedure. Vooralsnog denken wij aan het inbrengen van het economisch en juridisch eigendom van de bouwwerken in gemeentelijk bezit en een gefaseerde inbreng van het beheer van de openbare ruimte.

De erfgoedorganisatie kan dan zelfstandig het erfgoed beheren en eventueel (deels) extern fondsen werven. Het vervreemden van erfgoed kan worden voorkomen door hierover in de statuten bepalingen op te nemen. Dit wordt nog nader uitgewerkt. Ook behoudt de gemeente een kaderstellende rol via het instrumentarium van de Omgevingswet/ruimtelijke ordening. In dat kader kunnen instrumenten als bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan worden ingezet om de gemeentelijke doelen te bereiken.

In de raadscommissie van 11 juni willen wij met u aan de hand van een presentatie de uitgangspunten van de erfgoedorganisatie bespreken. Daarnaast zal ook voor de vrijwilligers van de Stichting Stelling Den Helder een bijeenkomst gehouden worden over de erfgoedorganisatie.

Den Helder, 2 mei 2019.

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Koen Schuiling

secretaris
Robert Reus